

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoCsp/3/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5117200387
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5117200387.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Amálie Paulerovej a členov senátu, sudcov JUDr. Róberta Urbana a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobkyne: E. P., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXX, XXX XX F. F. W. zastúpenej splnomocneným zástupcom Centrum správnej pomoci Michalovce, so sídlom Topolianska 2829/174, 071 01 Michalovce, IČO: 51 169 428, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, v zastúpení právne - Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 863 017, o určenie neplatnosti zmluvy, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy a o finančné zadostučinenie, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 4Csp/6/2017-371 zo dňa 4.12.2019 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvej inštancie :

- vo výroku o uložení povinnosti žalovanému vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 9.141,72 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 9.141,72 eur od 20.12.2016 až do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku

a

- vo výroku o trovách prvoinštančného konania.

N e d o t k n u t ý z o s t á v a rozsudok súdu prvej inštancie v ostatných výrokoch odvolaním nenapadnutých.

Strany n e m a j ú n á r o k na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Žilina ako súd prvej inštancie (ďalej len okresný súd) napadnutým rozsudkom :

- konanie v časti uplatneného nároku na určenie neplatnosti zmluvy o úvere č. 0423328585 zo dňa 31.03.2005 zastavil, vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby žalobkyňou (§ 145 CSP)

- žalovanému uložil povinnosť vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 9.141,72 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 9.141,72 eur od 20.12.2016 až do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku

- vo zvyšnej časti žalobu zamietol

- žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 %.

2. Mal za preukázaný vznik záväzkovo-právneho vzťahu medzi žalovaným ako veriteľom na jednej strane a žalobkyňou ako dlžníkom na strane druhej, a to na základe Zmluvy o splátkovom úvere č. 0423328585 zo dňa 31.3.2005 ako spotrebiteľskej zmluvy (prostriedky boli použité na zariadenie kuchyne a domu). Nakoľko údaj o RPMN v predmetnej zmluve je nesprávny, ide v tejto časti o absolútne neplatný právny úkon a na zmluvu sa nahliada tak, že údaj o RPMN v nej absentuje, čo zakladá podľa § 4 ods. 2 písm. g/ zákona č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy dôvod pre bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Z toho titulu má veriteľ z predmetnej zmluvy právo len na istinu poskytnutého úveru 9.958,17 eur. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa uhradila celkovo 19.099,89 eur. Rozdiel medzi sumami vo výške 9.141,72 eur predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného.

3. Vzhľadom na žalovaným uplatnenú námietku premlčania okresný súd skúmal, či sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia ne/premlčalo. Žalobkyňa uvádzala, že sa dozvedela o tom, že vôbec nejaké bezdôvodné obohatenie vzniklo, až po doručení listu Odboru ochrany spotrebiteľa MS SR zo dňa 28.10.2016. Žalovaný argumentoval, že pre posúdenie plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci okamih vedomosti žalobkyne o obsahu zmluvy a o tom, kedy boli uskutočnené jednotlivé plnenia. Podľa okresného súdu takáto argumentácia je v prípade záväzkovo-právneho vzťahu založeného spotrebiteľskou zmluvou neakceptovateľná. Žalovaný ako dodávateľ, t. j. silnejší účastník v spotrebiteľskom zmluvnom vzťahu, mal s náležitou odbornou starostlivosťou vyhotoviť zmluvu spĺňajúcu všetky zákonné požiadavky na právny úkon, okrem iných stanovené v právnom predpise osobitne upravujúcom podmienky pre poskytovanie spotrebiteľských úverov, t. j. v zákone č. 258/2001 Z. z. Po novelizácii tohto zákona zákonom č. 264/2006 Z. z. s účinnosťou od 1.7.2006 bolo povinnosťou žalovaného skontrolovať správnosť RPMN v zmluvách uzatvorených podľa zákona č. 258/2001 Z. z. účinného do 30.6.2006. Podľa zmienenej argumentácie žalovaného by to mal byť práve žalovaný, kto uzatvorením zmluvy nadobudol vedomosť o tom, že sa začína bezdôvodne obohacovať na úkor žalobkyne - spotrebiteľa, ako slabšieho účastníka zmluvného vzťahu. Teda pokiaľ žalovaný paradoxne v súvislosti s posudzovaním premlčania tvrdil, že rozhodujúcimi skutkovými okolnosťami je uzavretie zmluvy dňa 31.3.2005 s určitými náležitosťami a následné plnenie žalobkyňou z tejto zmluvy, okresný súd mal za to, že okolnosť uzatvorenia zmluvy s údajmi, ktoré do zmluvy zakomponoval veriteľ - banka, je práve zásadnou skutočnosťou pre účely posúdenia splnenia podmienok pre aplikáciu 10-ročnej objektívnej premlčacej doby, pre vyhodnotenie konania banky, ktorá v rozpore so základnou odbornou starostlivosťou neuviedla do zmluvy správnu hodnotu RPMN, ale túto uviedla v zavádzajúcej nesprávnej nižšej výške a následne tento údaj neopravila ani po novelizácii zákona č. 258/2001 Z. z. zákonom č. 264/2006 Z. z. vykonanej z dôvodu chybného vzorca pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorá novelizácia a jej dôvod museli byť žalovanému ako banke dobre známe.

4. K okolnostiam začatia plynutia 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby okresný súd uviedol, že žalobkyňa nemohlo byť ku dňu uzatvorenia zmluvy známe, že sa žalovaný na jej úkor na základe uzatvorenej zmluvy bude bezdôvodne obohacovať, lebo vychádzajúc z takejto argumentácie žalovaného mala byť táto skutočnosť známa predovšetkým banke, ako profesionálovi s povinnosťou odbornej starostlivosti. Žalobkyňa mohla nadobudnúť subjektívnu vedomosť o tom, aké práva vyplývajú žalobkyňi ako spotrebiteľovi z predmetného zmluvného vzťahu, až z listu Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 28.10.2016; keď žalovaný nepreukázal, že sa tak stalo/mohlo stať skôr ani pri vynaložení náležitej starostlivosti o svoje záležitosti. Nakoľko žalobkyňa podala žalobu na súd dňa 9.1.2017, urobila tak v rámci 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia.

5. Čo sa objektívnej premlčacej doby týka, okresný súd na návrh žalobkyne aplikoval 10-ročnú premlčaciu dobu, pričom sa stotožnil s jej tvrdením, že absencia podstatnej náležitosti zmluvy - údaj o RPMN v správnej výške - predstavuje neposkytnutie základnej odbornej starostlivosti žalovaným. Preto takéto konanie nie je možné vyhodnotiť inak ako úmyselné, zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia, a teda minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je povinnosťou žalovaného poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. Úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť možno vidieť aj zo skutočnosti, že ani po novelizácii zákona č. 258/2001 Z. z. zákonom č. 264/2006 Z. z. nedošlo zo strany žalovaného ku kontrole správnosti údajov o RPMN v Zmluve o splátkovom úvere č. 0423328585 uzatvorenej dňa 31.3.2005. Žalovanému muselo byť známe, z akého dôvodu došlo k novelizácii zákona č. 258/2001 Z. z. zákonom č. 264/2006 Z. z. účinným od 1.7.2006. Pokiaľ by žalovaný takú kontrolu vykonal, musel by zistiť, že RPMN bola vypočítaná nesprávne už pri uzatvorení zmluvy, aj podľa nesprávneho vzorca uvedeného v prílohe zákona č.

258/2001 Z. z. Uvedenie nesprávnej výšky RPMN v spotrebiteľskej zmluve je potrebné považovať za zavádzanie a klamanie spotrebiteľa, pričom RPMN uvedená v zmluve 5,06 % je výrazne nižšia, ako RPMN v správnej výške 13,24 %. Nesprávne uvedenie údajov o RPMN predstavuje hrubý zásah do práv spotrebiteľa, pretože účelom uvádzania údajov o RPMN je umožniť spotrebiteľovi zistiť a porovnať výhodnosť jednotlivých produktov poskytovaných na finančnom trhu. Porovnaním RPMN pri rôznych spotrebiteľských úveroch ľahšie spotrebiteľ určí, ktorý úver je pre neho výhodnejší, pričom platí pravidlo - čím nižšia RPMN, tým lacnejší úver. Uvedením nesprávnej výšky RPMN, v tomto prípade takmer 2,5 násobne nižšej v porovnaní so správnou hodnotou, sa spotrebiteľ mylne domnieval, že mu bol poskytnutý úver oproti iným úverom lacnejší a preto pre neho výhodnejší, čo však v konečnom dôsledku nezodpovedalo skutočnosti. Podľa okresného súdu sa uvedené nedá hodnotiť inak, ako úmyselné konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu. Aj keby súd pripustil, že žalovaný nechcel dojednať zmluvu so žalobkyňou v snahe získať prospech, ťažko možno uveriť, že nevedel, čo môže takýmto konaním, ako pri uzatvorení zmluvy, tak aj po vstupe do účinnosti zákona č. 264/2006 Z. z., spôsobiť; a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzročený. Spoločnosť, ktorá poskytuje úvery, tým skôr banka, musí postupovať aj s povinnosťou riadneho hospodára a sledovať zmeny právnej úpravy. Žalovaný sa začal bezdôvodne obohacovať na úkor žalobkyne v priebehu roka 2011, kedy žalovaná dosplácala istinu úveru. Žaloba bola doručená na súd dňa 9.1.2017, teda je zrejme, že ani k uplynutiu 10-ročnej objektívnej premlčacej doby doposiaľ nemohlo dôjsť. K ukončeniu splácania úverovej istiny došlo v roku 2011, do konca ktorého roka bol úver splatený do výšky sumy 12.150,50 eur, ale splácanie úveru pokračovalo ďalej až do sumy 19.099,89 eur. V tomto konaní sa žalobkyňa domáha zaplata rozdielu medzi celkovou zaplatenou sumou 19.099,89 eur a sumou poskytnutého úveru 9.958,17 eur, ktorý predstavuje sumu 9.141,72 eur, o ktorú žalovaný bezdôvodne obohatil. Zo súčtu úhrad vo výpisoch z účtu za roky 2005 - 2011 vypracovaných žalovaným (správne zrejme žalobkyňou), o ktorých žalovaný výslovne uviedol, že tieto nespochybňuje, vyplýva, že v tomto období bola celkom splatená suma 12.150,50 eur a v období rokov 2005 - 2010 suma 9.238,56 eur. Z uvedeného je zrejme, že v priebehu roka 2011 bola istina úveru 9.958,17 eur celkom splatená a neskôr už žalovaný nebol oprávnený prijať od žalobkyne žiadne plnenia.

6. Žalobkyni priznal okresný súd aj úrok z omeškania 5 % v zmysle § 3 nar. Vlady SR č. 87/1995 Z. z. od 20.12.2016 (do zaplata), teda odo dňa vyhotovenia listu ombudsmanky Slovenskej sporiteľne, a.s., ktorým v reakcii na návrh žalobkyne na mimosúdnu dohodu o vydanie bezdôvodného obohatenia bol žalovaným popretý uplatnený nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti Zmluvy o splátkovom úvere č. 0423328585 uzatvorenej dňa 31.3.2005. V časti nároku na úrok z omeškania 0,05 % ročne z dlžnej sumy zamietol.

7. K námietke žalovaného, že nie je zrejme, kto úver splácal, keďže žalobkyňa nebola jedinou dlžníčkou, okresný súd konštatoval, že pre zánik dlhu nie je rozhodujúce, ktorý z manželov dlh plnil. Rovnako nárok zo spoločného záväzku môže uplatniť ktorýkoľvek z manželov.

8. Pokiaľ okresný súd zamietol žalobu v časti o určenie, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov, mal za to, že nárok na plnenie na vydanie bezdôvodného obohatenia konzumuje predmetný určovací nárok, ktorý bol zároveň riešený ako prejudiciálna otázka v konaní o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Okresný súd tiež zamietol žalobu v časti o vydanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z., keďže taký nárok možno priznať len v prípade, že bolo už právoplatne rozhodnuté o úspešnom uplatnení porušenia práva spotrebiteľa.

9. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na ich náhradu v rozsahu 50 %. Žalobkyňa si uplatnila 4 nároky, v jednom zastavenie konania procesne zavinila žalobkyňa, v ďalších dvoch bola neúspešná, keď súd jej žalobu (vo zvyšnej časti) zamietol, úspešná bol len v jednom nároku (t. j. 25 %), ktorému súd vyhovel. Žalovaný tak bol úspešný v rozsahu 75 % a jeho čistý úspech predstavuje 50 % (§ 255 ods. 1, 2, § 256 ods. 1 CSP).

10. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny - zamietnutia žaloby v celom rozsahu.

11. Argumentoval, že žalobkyňa počas celého konania nekonkretizovala, ktoré jednotlivé plnenia realizovala a chce vrátiť. V prípade opakovaných plnení predstavuje každé plnenie samostatný predmet bezdôvodného obohatenia, ktorý sa samostatne premlčuje a samostatne sa posudzuje prípadné

omeškanie s jeho vydaním. Nemožno súhlasiť, aby si žalobkyňa zjednodušila svoje procesné povinnosti tým, že potrebnú špecifikáciu zredukuje na prostý matematický rozdiel medzi celkovo zaplatenou sumou a výškou poskytnutého úveru, prípadne také vyjadrenie za celé roky. Žiadne plnenie vo výške priznanej sumy 9.141,72 eur nebolo nikdy uskutočnené. Pritom podstatné nie je ako mal byť úver splácaný, ale ako bol splácaný. Bolo nevyhnutné, aby žalobkyňa špecifikovala, ktoré plnenia požaduje vrátiť a aby ich úhradu preukázala. Ak nie je možné preveriť, či príslušné plnenie uhradila práve žalobkyňa, prípadne, či šlo o plnenie na úroky a poplatky, a nie na sankcie za omeškania (na ktoré zákonný dôsledok bezúročnosti nedopadá), žalovaný nemal možnosť účinne sa brániť. V tej súvislosti odvolateľ - žalovaný poukázal na uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 8co/153/2019-132 zo dňa 29.11.2019.

12. Čo sa premlčania týka, dlhoročné nespochybňované splácanie úveru a následne náhle spochybňovanie jeho náležitostí (medzi uzavretím zmluvy a podaním žaloby uplynula doba zhruba 12 rokov) plne odôvodňuje záver, že zo strany žalobkyne sa jedná o šikanózne vykonávanie práva. Odvolateľ - žalovaný konštatoval, že opakovane poukazoval na judikatúru Najvyššieho súdu SR (rozsudok sp. zn. 1 Cdo 67/2011 zo dňa 25.3.2013, uznesenie sp. zn. 3 Cdo 169/2017 zo dňa 10.1.2018, v zmysle ktorých to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. Už samotný fakt, že okresný súd neobjasnil odklon od uvedenej judikatúry, je flagrantným porušením požiadaviek právnej istoty. V súvislosti s konštrukciou - o začatí plynutia subjektívnej doby od okamihu akéhosi poučenia tretím subjektom - založenou okresným súdom žalovaný položil otázku, kedy by začala plynúť premlčacia doba u spotrebiteľa, ktorého tretí subjekt poučil o bezvadnosti zmluvy, o absencii dôvodov pre sankciu bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, a spotrebiteľ by sa napriek tomu rozhodol risknúť podanie žaloby; na čo odpoveď by bola „nikdy“, keďže nedošlo k poučeniu, takže by nastal absurdný stav, že by síce došlo k actio nata, ale nezačala by plynúť premlčacia doba. Preto je nutné striktné zohľadniť len skutkové okolnosti (a nie právnu kvalifikáciu), čomu by v okolnostiach sporu mala zodpovedať vedomosť o jednoznačných skutkových okolnostiach, akými sú obsah zmluvy a jednotlivé plnenia uskutočnené na jej základe. Pritom z listu MS SR zo dňa 28.10.2016 okresným súdom osvojené závery nevyplývajú. Uvádza sa v ňom, že úverová zmluva neobsahuje povinné náležitosti - RPMN, v dôsledku čoho sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Žaloba je však vystavaná na tom, že údaj o RPMN má byť v úverovej zmluve uvedený v nesprávnej výške. Nič s tým korešpondujúce sa v predmetnom liste MS SR nenachádza; nie je zrejmé, ako mohol okresnému súdu slúžiť ako dôkaz, že práve z neho žalobkyňa získala vedomosť o skutočnostiach, na ktorých založila žalobu.

13. Čo sa týka úmyslu veriteľa bezdôvodne sa obohatiť, taká špecifická skutková okolnosť musí byť predmetom tvrdenia a dokazovania a nemožno túto otázku „odbiť“ prezumpciou, záverom typu, že „žalovaný o tom musel vedieť“ a ďalšími okresným súdom prezentovanými konštatovaniami (spoločnosť, ktorá poskytuje úver, tým skôr banka, musí postupovať aj s povinnosťou riadneho hospodára a sledovať zmeny právnej úpravy). Žalovaný poukázal na príslušnú judikatúru (NS SR sp. zn. 5 Cdo 291/2015 zo dňa 28.2.2017, sp. zn. 1 Cdo 238/2017 zo dňa 18.10.2018). Ak sa teda žalobkyňa chcela ubrániť námietke premlčania s poukazom na údajné úmyselné konanie banky, mala to podložiť skutkovými tvrdeniami a dôkaznými návrhmi, čo sa však nestalo. A pokiaľ sa okresný súd rozhodol odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, bol povinný taký odklon dôkladne odôvodniť; čo sa tiež nestalo. V súvislosti s argumentáciou okresného súdu v nadväznosti na novelizáciu zákona č. 258/2001 Z. z. zákonom č. 264/2006 Z. z. odvolateľ - žalovaný uviedol, že rozhodujúce môžu byť len skutočnosti v čase uzavretia zmluvy, t. j. v danom prípade uzavretia úverovej zmluvy so žalobkyňou dňa 31.3.2005; spotrebiteľský úver sa nemôže stať bezúročným a bez poplatkov dodatočne. Predmetná novela pritom nadobudla účinnosť 1.7.2006, teda až po uzavretí predmetnej úverovej zmluvy, a neobsahovala žiadne ustanovenie, podľa ktorého by veriteľ zo spotrebiteľského úveru povinný „opraviť“ údaj o RPMN v skôr uzavretých zmluvách. Naopak, novela v ust. § 8a výslovne uvádza, že právne vzťahy, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, sa spravujú podľa doterajších predpisov. Pôvodný nesprávny výpočet RPMN bol zlyhaním zákonodarcu a je neprípustné, aby z toho v konečnom dôsledku bol vyvodzovaný úmysel žalovaného obohacovať sa na úkor žalobkyne. Uvedené je nielen flagrantným porušením ústavného zákazu aplikácie vnútorne rozporných právnych noriem na ťarchu ich adresátov (napr. NS SR sp. zn. 8 Sžp 1/2010 zo dňa 1.7.2010, R 102/2011), ale aj prejavom úplne očividnej a neférovej favorizácie jednej sporovej strany (spotrebiteľa).

14. Odvolateľ ďalej namietal neúčast' jedného zo spoludlžníkov z predmetnej úverovej zmluvy T. P. ako strany v spore. Okresný súd neobjasnil, prečo by „prospech“ z bezdôvodného obohatenia mal byť vrátený výlučne jednému dlžníkovi. Bezdôvodné obohatenie sa zásadne vydáva tomu, na úkor koho bolo získané. Negované je tiež pravidlo formulované v ust. § 512 ods. 1 Obč. zák. (ak má dlžník splniť dlh viacerým veriteľom a ak ide o deliteľné plnenie, môže každý veriteľ požadovať len svoj diel; ak inej dohody niet, je dlžník oprávnený plniť každému z veriteľov rovnaký diel.). Namiesto toho okresný súd pristúpil k obom veriteľom akoby šlo o solidárnych veriteľov, na čo však neboli splnené podmienky podľa § 513 Obč. zák. a nič také ani nebolo tvrdené. Dôvodenie existenciou BSM neobstojí, lebo jeho predmetom môžu byť len veci (§ 119 Obč. zák.), nie pohľadávky.

15. Odvolateľ namietal aj vyhodnotenie účelu poskytnutia prostriedkov okresným súdom, ktorý namiesto toho, aby pasivitu žalobkyne vo vzťahu k tejto otázke hodnotil v jej neprospech (NS SR sp. zn. 3 Cdo 2/2016 zo dňa 11.4.2017), „oslobodil“ žalobkyňu od tejto povinnosti. Ani okolnosť, že ide o spotrebiteľský spor, neumožňuje súdu jednoducho „uveriť“ žalobkyňi - dokonca bez jej výsluchu - a hodnotiť časový odstup od použitia úverových prostriedkov ako nejakú poľahčujúcu okolnosť, ktorá by žalobkyňu zbavovala dôkaznej povinnosti.

16. Záverom odvolateľ vytykal napadnutému rozsudku, že okresný súd rezignoval na zváženie a zapojenie korektívu proporcionality do celkového hodnotenia všetkých okolností prejednávanej veci, a to v kontexte účelu podnikania, ktorým je dosahovanie zisku (úroky, poplatky), a zasahovania do obmedzovania práva na podnikanie.

17. Žalobkyňa zostala v odvolacom konaní nečinná.

18. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej iba „CSP“) po zistení, že odvolanie podal v zákonom stanovenej lehote na to oprávnený účastník, proti rozsudku - jeho výrokom proti ktorým je odvolanie prípustné, vec preskúmal podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP (z toho titulu nedotknutým zostal rozsudok okresného súdu v odvolaní nenapadnutých výrokoch o zastavení konania v časti a o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario za použitia § 219 ods. 3 v spojení s § 378 ods. 1 CSP) rozsudok okresného súdu potvrdil v odvolaní napadnutých výrokoch ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

19. Krajský súd sa nestotožnil s argumentáciou odvolateľa - žalovaného o nedostatočnej konkretizácii jednotlivých plnení, resp. plnenia, ktorého vrátenia z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalobkyňa domáha. Žalobkyňa vyčíslila výšku plnení za jednotlivé roky, uviedla výšku úverovej istiny, ktorá jej bola poskytnutá, preto je za okolností nesprávneho údajov o RPMN (o tom viď ďalej) možné určiť výšku bezdôvodného obohatenia.

20. Pri akceptácii žalovaným prezentovaného názoru, že žalobkyňa bola povinná špecifikovať jednotlivé platby, ktorých vrátenia sa domáha (a to dokonca ani nie podľa predpísaných splátok, resp. ich zloženia - na úrok, istinu, prípadne ďalšie položky, ale podľa skutočného zaradenia častí splátky na jednotlivé uvedené položky) by došlo k absurdnej situácii, že súd by na jednej strane konštatoval od počiatku bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru a na strane druhej by pri výpočte eventuálne vzniknutého bezdôvodného obohatenia zohľadňoval čiastočné platby na úroky, na ktoré však veriteľ nemá od počiatku/od uzatvorenia úverovej zmluvy právo.

21. K odvolacím tvrdeniam žalovaného, že vzhľadom na spôsob nešpecifikácie pohľadávky, resp. jednotlivých úhrad žalobkyňou nie je možné preveriť, či v prípade jednotlivého plnenia šlo o plnenie na úrok a poplatky, a nie o plnenia napríklad titulom sankcie za omeškanie (na ktoré zákonný dôsledok bezúročnosti nedopadá), a že žalovaný netuší, vrátenia presne ktorých plnení sa žalobkyňa domáha, krajský súd konštatuje, že žalovanému nič nebránilo, aby postupom podľa § 151 CSP spochybnil opodstatnenosť príslušných častí plnení, ktorých sa žalobkyňa domáha. Žalovaný disponuje/musí disponovať (minimálne) rovnakou databázou údajov o plneniach žalobkyne v súvislosti s predmetnou úverovou zmluvou, akú žalobkyňa v konaní predložila (výpis z úveru), preto jednoznačne mohol spochybniť opodstatnenosť jej nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia napríklad v rozsahu ním uvádzaných prípadných sankcií za omeškanie. V konečnom dôsledku aj keby žalobkyňa špecifikovala jednotlivé nároky v rozsahu istiny, úrokov, poplatkov, sankcií za omeškanie a prípadne ďalších položiek,

žalovaný by aj tak musel na účely prípadného spochybnenia nároku žalobkyne porovnať tvrdenia žalobkyne s jeho vlastnými údajmi o jednotlivých položkách plnených žalobkyňou.

22. Nie je celkom zrejmé, čo mal odvolateľ - žalovaný na mysli, keď tvrdil, že vzhľadom na spôsob nešpecifikácie pohľadávky, resp. jednotlivých úhrad žalobkyňou nie je možné preveriť, či v prípade jednotlivého plnenia šlo o plnenie žalobkyne. V kontexte jeho ďalšej odvolacej argumentácie možno usudzovať na to, že spochybňoval, či úhrady realizovala žalobkyňa, a nie tretia osoba, prípadne, či nešlo o úhrady jej manžela T. P.. Pritom nie je podstatné, či v skutočnosti platby realizovala žalobkyňa alebo tretie osoby. Zmluvnou stranou/dlžníkom z príslušnej úverovej zmluvy je žalobkyňa a jej manžel a prípadné úhrady tretích osôb by museli byť „vyriešené“ v rámci ich vzájomných vzťahov s uvedenými dlžníkmi. A pokiaľ ide o manžela žalobkyne T. P., žalobkyňa v priebehu konania uvádzala, že v čase uzatvorenia predmetnej úverovej zmluvy boli s menovaným manželom a sú ním aj v priebehu súdneho konania. V konaní nevznikla otázka, resp. žalovaný relevantne nespochybnil, že by zdroje, z ktorých boli úhrady na predmetný úver realizované, ne/patrili do BSM. Bezdôvodné obohatenie žalovaného teda vzniklo na úkor dvoch úverových dlžníkov, ktorí boli a sú manželmi. Nadväzne žalobkyňa ako bezpodielový spoluvlastník bola aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia v celom jeho rozsahu (§ 145 ods. 2 v spojení s § 513 Obč. zák.).

23. K otázke ne/premlčania práva v súdenom prípade krajský súd konštatuje:

24. Nemožno sa stotožniť s odvolacou námietkou žalovaného o šikanóznom výkone práva žalobkyňou, ktorá dlhoročne nespochybňovala splácanie úveru.

25. Je zrejmé, že dôvodom prečo žalobkyňa dlhý čas splácala úver, resp. ho preplatila vysoko nad úroveň istiny, bola jej nevedomosť o tom, že žalovaný nemá nárok na úhradu úrokov. Až na základe nadobudnutia takej vedomosti žalobkyňou si táto začala uplatňovať svoje nároky v aktuálnom sporovom konaní. V tej súvislosti krajský súd uvádza, že žalobkyňa podala žalobu 9.1.2017, teda krátko po tom, čo jej bol doručený list - odpoveď Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 28.10.2016, v ktorej bola okrem iného upozornená na obsahové nedostatky úverovej zmluvy zo dňa 31.3.2005. Aj keď sa v predmetnej písomnosti uvádza, že žalobkyňou predložená úverová zmluva neobsahuje povinné náležitosti podľa § 4 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z., osobitne RPMN, pričom v skutočnosti zmluva obsahovala údaj o RPMN, ale v nesprávnej výške, je zrejmé, že predmetná písomnosť bola podnetom pre žalobkyňu, aby podrobila obsah úverovej zmluvy zo dňa 31.3.2005 prieskumu, čo rezultovalo do podania žaloby v súdnej veci. Nebola uvádzaná iná skutočnosť, na základe ktorej by žalobkyňa mohla a mala nadobudnúť vedomosť o skutkových okolnostiach relevantných pre uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia skôr, než z listu - odpovede Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 28.10.2016.

26. Krajský súd v súvislosti s vyššie konštatovaným poukazuje na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/29/2021 zo dňa 28.9.2021, podľa ktorého podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Pri skúmaní momentu, kedy spotrebiteľ nadobudol vyžadovanú skutočnú (preukázanú) vedomosť o tejto podstatnej skutkovej okolnosti (viď uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 413/2013) je potrebné si uvedomiť, že ide o subjektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvie také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď sa jeho právo stalo nárokom (actio nata). Rozhodujúce nie je, či možnosť dozvedieť sa tieto skutočnosti mal už skôr. ...navrhovateľka jednoznačne uviedla, že to, že sa odporca na jej úkor bezdôvodne obohatil, sa dozvedela až po porade so svojím právnym zástupcom. ...v prejednávanej spore je potrebné vychádzať z momentu, kedy si žalobkyňa sama musela byť vedomá, že bez existujúceho (platného) právneho dôvodu previedla na účet žalovaného určitú čiastku resp. čiastky. Týmto momentom je aj podľa dovolacieho súdu porada, ktorú absolvovala žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka - fyzická osoba s jej právnou zástupkyňou, kedy sa dozvedela o rozpore niektorých jednotlivých konkrétnych dojednaní zmluvy o revolvingovom spotrebiteľskom úvere so zákonnou úpravou (túto vedomosť je potrebné odlišovať od znalosti právnej kvalifikácie plnenia poskytnutého žalobkyňou nad rámec základnej sumy úveru ako bezdôvodného obohatenia).

27. V nadväznosti na uvedené by v súdenom prípade bolo nevyhnutné z hľadiska plynutia 2-ročnej subjektívnej premlčacej lehoty považovať žalobu za podanú včas/v priebehu plynutia uvedenej lehoty.

28. Podľa názoru krajského súdu sa okresný súd nie celkom dôsledne vysporiadal s okolnosťami rozhodujúcimi (z hľadiska dôvodov uvedených okresným súdom) pre záver o úmyselnom bezdôvodnom obohatení žalovaného. Okresný súd za rozhodujúce považoval to, že žalovaný v predmetnej úverovej zmluve, ktorú sám pripravil, uviedol nesprávny údaj o RPMN a ani po novelizácii zákona č. 258/2001 Z. z. zákonom č. 264/2006 Z. z. nevykonal kontrolu údajov o RPMN v predmetnej úverovej zmluve a neopravil ho. Ako však žalovaný v jeho odvolaní správne argumentuje, rozhodujúce môžu byť len skutočnosti v čase uzavretia zmluvy, t. j. v danom prípade uzavretia úverovej zmluvy so žalobkyňou dňa 31.3.2005, pričom príslušná novela nadobudla účinnosť 1.7.2006, teda až po uzavretí predmetnej úverovej zmluvy, a neobsahovala žiadne ustanovenie, podľa ktorého by veriteľ zo spotrebiteľského úveru bol povinný „opraviť“ údaj o RPMN v skôr uzavretých zmluvách; naopak, v ust. § 8a výslovne uviedla, že právne vzťahy, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, sa spravujú podľa doterajších predpisov.

29. V súdenom prípade však okresný súd konštatoval, že RPMN bola vypočítaná žalovaným nesprávne, resp. v rozpore s pôvodným (nesprávnym) vzorcom na výpočet RPMN uvedeným v zákone č. 258/2001 Z. z. už pri uzatvorení zmluvy. Samotný žalovaný uvádzal, že sa tak stalo v dôsledku chybného zadania vstupných parametrov jeho zamestnancom (napríklad v podaní - vyjadrení zo dňa 28.10.2019). Tento záver žalovaný v odvolaní nijako nespochybňoval, nenamietal jeho správnosť. Nadväzne odvolacia argumentácia žalovaného, že mu zákon č. 258/2001 Z. z. po novelizácii zákonom č. 264/2006 Z. z. neukladal povinnosť opraviť údaj o RPMN (vypočítaný v zmysle pôvodného nesprávneho vzorca uvedeného v zákone), je bezpredmetná. Údaj o RPMN bol totiž v predmetnej úverovej zmluve v dôsledku chybného zadania vstupných parametrov zamestnancom žalovaného uvedený nesprávne resp. v rozpore aj s pôvodným nesprávnym vzorcom výpočtu.

30. Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu v otázke aplikácie tzv. 10-ročnej objektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. „Analogická aplikácia 10 ročnej objektívnej premlčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 OZ) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-485/19 zo dňa 22. apríla 2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky (právna veta prijatá NS SR v R č. 13/2022) a v bezprostrednej väzbe vid' uznesenie NS SR z 28.februára 2022 sp.zn. 7 Cdo 268/2021.

31. Vychádzajúc z prezentovaných úvah a záverov krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku vo veci samej, ktorým bolo sčasti žalobe vyhovené, ako vecne správny.

32. Žalovaný odvolaním napadol rozsudok okresného súdu aj vo výroku o trovách prvoinštančného konania, argumentoval výslovne len v súvislosti s namietanou správnosťou rozhodnutia vo veci samej o vyhovení žalobe. Vzhľadom na potvrdenie rozsudku v napadnutom meritórnom výroku ho krajský súd potvrdil aj v súvisiacom výroku o náhrade trov prvoinštančného konania, pretože pri posudzovaní označeného procesného nároku okresný súd náležite aplikoval zásadu miery/rozsahu úspechu v spore v zmysle ust. § 255 ods. 2 CSP.

33. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP. Odvolateľ - žalovaný nebol v tomto štádiu konania (vôbec) úspešný, žalobkyni žiadne trovy v spojení s jeho opravným prostriedkom nevznikli.

34. Toto rozhodnutie krajského súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 CSP.

Dovolanie môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.